

SÈRIE 1

A tots els exercicis i opcions les puntuacions parcials de totes les preguntes són orientatives. El corrector o correctora valorarà positivament –a més dels continguts conceptuals- l'ordre en l'exposició, la precisió i el llenguatge emprat, i tindrà més en compte i valorarà positivament allò que els alumnes aportin, més que no pas allò que deixin de dir. També valorarà positivament la utilització de la terminologia geogràfica i la claredat en l'exposició.

Opció A**Exercici 1: Mapa dels ocupats en agricultura a Catalunya**

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part dels objectius generals 6 i 7 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 3: *Territori i activitats econòmiques*, del document de concreció del currículum.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]

L'alumnat hauria de destacar en la descripció els aspectes següents:

L'alumnat ha de descriure que es tracta d'un mapa de Catalunya temàtic que mostra els ocupats al sector agrari per comarques i en números absoluts. Les dades estan agrupades en cinc categories i es representen per mitjà d'una gamma de trames i matisos en blanc i negre. El mapa està realitzat a escala, la qual està indicada en la part inferior

La font és l'Atlas Nacional de Catalunya amb dades de l'IDESCAT Any 2007.

(0,5)

L'alumne ha d'esmentar que la comarca amb un nombre d'ocupats més gran és el Segrià, mentre que les que tenen una quantitat d'ocupats menor són la Vall d'Aran, el Pallars Sobirà i l'Alta Ribagorça.

(0,5)

2) [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

agricultura extensiva: conreu que s'efectua en grans superfícies agrícoles, sovint dedicades a un sol tipus de conreu, i amb una inversió de capital i ma d'obra reduïda.

(0,5)

rotació de conreus: sistema de conreu basat en la successió de diferents conreus i períodes d'inactivitat (guaret) en un mateix camp, per tal d'evitar l'empobriment del sòl.

(0,5)

3) [1,5 punts]

Expliqueu breument quins són els principals productes agrícoles que es produeixen a Catalunya i la seva localització geogràfica.

L'explicació podria ser similar a la següent:

Pel que fa als principals productes agrícoles cal diferenciar entre els que es produeixen en el sistema d'agricultura intensiva i els procedents de l'agricultura extensiva.

Pel que fa l'agricultura intensiva, els principals productes i les localitzacions geogràfiques són:

Flors al Maresme

Hortalisses al delta del Llobregat,

Arròs al delta de l'Ebre.

Fruites (pera, poma, préssec) al Segrià i a l'Alt Empordà (poma).

Etc.

Es podrien donar 0,1 punts per cada producte esmentat fins a un màxim de 0,5.

(0,5)

Pel que fa l'agricultura extensiva, els principals productes i les localitzacions són:

Vinya en comarques especialitzades en aquest conreu destinat a la producció de vins i caves: Penedès, Priorat, Conca de Barberà, Terra Alta, Alt Empordà, etc.

Avellaner al camp de Tarragona.

Cereals, olivera i vinya a les terres interiors,

amb especialització d'algunes comarques en algun producte concret com l'olivera a les Garrigues o l'ordi a la Segarra.

A les comarques més humides es produeix farratge i blat de moro destinats a les explotacions ramaderes.

Etc.

Es podrien donar 0,1 punts per cada producte esmentat fins a un màxim de 0,5.

(0,5)

Al Segrià l'elevat nombre de treballadors a l'agricultura es justifica a causa d'una antiga implantació de l'agricultura basada en l'existència d'una plana amb sòls molt fèrtils, el desenvolupament dels conreus de regadiu basats en l'aigua del Segre i l'expansió més recent d'alguns conreus com els fruiters de fruita dolça, els cereals i els farratges.

(0,5)

4) [1,5 punts]

Exposeu les característiques de l'agricultura a Catalunya d'acord amb l'esquema següent:

a) superfície de les explotacions.

A Catalunya predominen les explotacions petites a diferència d'altres regions d'Espanya on es mantenen molts latifundis.

(0,5)

b) relació del sector agrícola amb la ramaderia.

A moltes comarques i especialment a les més humides el sector agrícola està integrat amb les explotacions ramaderes, de manera que l'ordi, els farratges i el blat de moro que s'hi conrea està destinat a l'alimentació d'explotacions ramaderes sovint dins la mateixa propietat.

(0,5)

c) problemes ambientals derivats de l'activitat agrícola

Els problemes ambientals provocats per les activitats agràries estan relacionats amb la utilització de productes químics per millorar els rendiments, com per exemple els adobs i els productes fitosanitaris.

(0,25)

Un altre problema és l'elevat consum d'aigua que efectuen algunes explotacions de regadiu.

(0,25)

[1,5 punts]

Exercici 2: Taula de dades sobre les fonts d'energia primària a Espanya

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part dels objectius generals 6 i 8 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 2: *Medi Ambient i paisatge*.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]

L'alumnat hauria de destacar en la descripció els aspectes següents:

L'alumnat hauria de descriure una taula que mostra els valors de la producció d'energia primària a Espanya mesurada en Ktep (milers de tones equivalents de petroli) en el període 1995-2007.

La informació està extreta de l'Institut Nacional de Estadística (INE) i és de l'any 2010.

(0,5)

La taula mostra enormes diferències entre la producció d'energia nuclear i la resta, s'observa a més un descens general o estancament de la producció d'energia al llarg dels anys, excepte en els casos dels grups formats per l'eòlica i solar, i la biomassa i els residus, de desenvolupament recent.

(0,5)

2) [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

energia primària: és l'energia que s'obté directament de recursos naturals com el carbó, el gas natural, el vent, els rajos de sol, etc.

(0,5)

energia renovable: és l'energia que s'obté de fonts inexhauribles com el Sol, el vent, les mareas, el calor intern de la Terra, ... o de fonts que presenten unes taxes de renovació ràpida, com per exemple la biomassa.

(0,5)

3) [1,5 punts]

Observeu la taula i expliqueu les causes de la baixa producció d'energia primària a Espanya.

L'alumnat hauria de contestar amb una resposta semblant a:

Les causes són la manca de recursos energètics a Espanya. Les mines de carbó han anat tancant per manca de rendibilitat mentre que els pous de petroli són escassos. L'energia nuclear presenta el valor més alt però la seva producció està estancada fa anys. Les energies renovables ofereixen bones perspectives però la seva posta en funcionament a gran escala és encara recent.

(0,5)

Expliqueu també perquè la producció d'energia nuclear i del carbó estan estancades o en declivi.

L'energia nuclear fa anys que està estancada a causa de la moratòria en la construcció de centrals nuclears que està vigent a Espanya degut a la controvèrsia política i social sobre els avantatges i els inconvenients d'aquest tipus d'energia.

(0,5)

El carbó està en declivi degut a que és recurs no massa abundant i que moltes mines es van tancar per estar exhaurides o no ser rendibles. El gran poder contaminant del carbó també és un fre a la seva explotació.

(0,5)

4) [1,5 punts]

Exposeu els inconvenients de la dependència energètica del petroli d'acord amb l'esquema següent:

a) evolució dels preus.

La producció de petroli està controlada per un nombre reduït de països que tenen la capacitat de fixar el volum de producció i els preus. Des dels anys 70 s'ha produït un augment sostingut dels preus del petroli, amb dalts i baixos, i l'any 2008 es va arribar a un preu rècord de gairebé 150 dòlars el barril.

(0,25)

La influència del preu del petroli sobre l'economia és molt gran i les pujades del preu del barril de petroli repercuteixen immediatament en els preus de gairebé tots els productes de consum, sobretot per l'alça dels costos del transport i de la producció d'energia.

(0,25)

b) països exportadors.

Els principals països subministradors se situen al golf Pèrsic: Aràbia Saudita, Kuwait, Bahrein, Emirats Àrabs Units, Iraq, Iran, etc. També és important la producció de països situats en altres continents com és el cas de Mèxic, Argèlia, Libia, Veneçuela, Nigèria i Indonèsia. Els Estats Units i Rússia són també importants productors de petroli.

(0,5)

c) efectes sobre el medi ambient.

El principal efecte derivat del consum de petroli és la producció de CO₂, el principal gas d'efecte hivernacle. També els vessaments de petroli al mar a causa d'averies en els vaixells o a les plataformes d'extracció és un problema ambiental de primer ordre.

(0,5)

Opció B

Exercici 1: Mapa dels climes d'Espanya

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part de l'objectiu general 5 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 2 *Medi ambient i paisatges* del document de concreció del currículum.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, distribuïts de la manera següent.

1) [1 punt]

L'alumnat hauria de comentar que es tracta d'un mapa temàtic on es representen el diversos climes d'Espanya. La llegenda mostra sis tipus de clima: temperat oceànic, mediterrani càlid, mediterrani amb hivern fred i estiu càlid, mediterrani amb hivern fresc i estiu fresc, d'alta muntanya i semidesèrtic. La font és la pàgina web de l'IGN i l'any el 2010.

(0,5)

El mapa mostra com els climes mediterranis ocupen la major part de la superfície de la Península. El clima temperat oceànic domina la façana cantàbrica, Galícia i el prepirineu aragonès i català. El clima semidesèrtic es localitza només a les Canàries i al litoral de Múrcia i Almeria.

(0,5)

(1)

2) [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

Anticicló: massa d'aire sotmesa a altes pressions atmosfèriques.

(0,5)

Isòbara: línies que uneixen els punts que registren un mateix valor de la pressió atmosfèrica.

(0,5)

3) [1,5 punts]

Exposeu quines són les característiques que defineixen el clima temperat oceànic. Es poden esmentar a tall d'exemple les següents:

Temperatures suaus i una baixa amplitud tèrmica

Precipitacions abundants i ben repartides al llarg de l'any encara que poden disminuir a l'estiu.

No hi ha cap període d'aridesa

Alta nuvolositat i humitat ambiental durant tot l'any

Predomini dels vents de ponent

(1)

Esmenteu el nom de cinc capitals de província que es localitzin en aquesta zona.

Es consideraran vàlides les províncies de la façana cantàbrica, de Galícia, i també Pamplona. El corrector valorarà si la resposta és pertinent.

(0,5)

4) [1,5 punts]

a) Quins tipus de vegetació hi prospera?

Sota el clima oceànic hi prospera el bosc temperat caducifoli, sobretot rouredes i fagedes. La degradació del bosc porta a la formació de landes, vegetació arbustiva constituïda per brucs i falgueres.

L'acció humana ha substituït aquest tipus de bosc en molts llocs per plantacions de pins i d'eucaliptus. També als fons del vall s'han establert prats humits amb aprofitaments ramaders.

(1)

b) Expliqueu com són els rius de la zona de clima oceànic i també quins tipus de vegetació hi prospera.

L'alumnat hauria de contestar amb una resposta semblant a:

A causa de les precipitacions abundants que es donen en el clima oceànic hi ha una quantitat molt gran de rius, regulars i cabalosos.

La majoria són rius curts, a excepció del Miño, ja que neixen a la serralada Cantàbrica, tenen un fort pendent i una força erosiva molt gran.

(0,5)

Exercici 2: Piràmide de població de Catalunya

En aquest exercici es proposa la verificació d'una part dels objectius generals 7 del currículum de Geografia i dels aprenentatges referits al bloc 4: *La població i el sistema urbà: dinàmica, diversitat i desigualtat* del document de concreció del currículum.

L'exercici es valorarà globalment a raó de 5 punts, que han de ser distribuïts de la manera següent:

1) [1 punt]

L'alumnat hauria de d'esmentar que es tracta d'una piràmide de població de Catalunya on estan representada l'estructura de la població per grups d'edat. A l'eix horitzontal hi ha el percentatge de població mentre que a l'eix vertical l'any de naixement. El costat dret de la piràmide representa la població femenina i a l'esquerra hi ha la masculina.

La font és l'Institut Nacional d'Estadística i les dades són de l'any 2001.

(0,5)

A grans trets la piràmide presenta una forma contractiva, encara que mostra símptomes de recuperació de la natalitat els darrers anys. També es detecten clarament uns buits d'efectius als nascuts en el període 1936-39.

(0,5)

2) [1 punt]

Les definicions podrien ser semblants a les següents:

Taxa de natalitat: indica el nombre de naixements per cada mil habitants que han tingut lloc en una població en un període de temps determinat

(0,5)

creixement natural: diferència entre el nombre de naixements i defuncions en un període de temps determinat.

(0,5)

3) [1,5 punts]

Observeu el gràfic i doneu una explicació per a les següents qüestions:

a) Quina és la causa del buit demogràfic que afecta el grup de 60-64 anys?

La davallada de naixements en el període de la guerra civil.

(0,5)

b) Quin és el motiu de la recuperació demogràfica que es mostra en el grup d'edat de 0 a 4 anys?

A l'arribada d'immigrants de països en vies de desenvolupament, en edat jove, amb un model de família diferent i unes taxes de fertilitat més grans que els de la població catalana.

(0,5)

c) Per què en els grups d'edat dels majors de 65 anys, les dones són majoria?

Es deu a una major esperança de vida de les dones respecte els homes.

(0,5)

4) [1,5 punts]

Expliqueu la procedència de la població immigrant, la seva distribució territorial i el pes demogràfic en el conjunt de la població catalana.

a) Els immigrants provenen de les següents àrees:

-Àfrica: Marroc i Àfrica subsahariana.

-Amèrica llatina: Equador principalment

-Unió Europea: Romania i després jubilats i executius de grans empreses procedents dels països més rics de la UE.

(0,5)

b) Els residents estrangers a Catalunya es localitzen principalment a:

-l'àrea metropolitana

-les comarques del litoral i el prelitoral.

-Algunes capitals de comarca interiors com Vic o Cervera.

(0,5)

c) La població estrangera suposa el 15% de la població total de Catalunya, encara que en algunes localitats el percentatge pot ser molt superior.

(0,5)

-